

MODEL D'ANÀLISI **de pràctiques resilients en el si d'una comunitat**

An illustration showing a group of stylized human figures in red and dark red, holding a large, light-colored globe. The figures are arranged in a circle, with their arms raised to support the globe. The background is a solid light brown color with a large, dark brown, abstract shape on the right side that resembles a hand or a protective arm.

**INFANTS,
JOVES I
COMUNITATS
RESILIENTS**

Projecte de recerca ***"Infants, joves i comunitats resilients: identificació i anàlisi de pràctiques socials i educatives des d'una perspectiva multidimensional i interseccional per a fer front a la pandèmia"*** (AGAUR, ref. 2020PANDE00166).

Projecte guanyador en la convocatòria PANDÈMIES 2020 de l'AGAUR de la Generalitat de Catalunya, centrat en la població d'infants i joves de cinc territoris de Catalunya: Celrà, Districte de Ciutat Vella de Barcelona, Girona, Olot i Palafrugell.

Avís legal:

Aquesta obra està subjecta a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 4.0 Internacional de Creative Commons (CC BY-NC-ND 4.0). <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Proposta elaborada per:

Liberi. Grup de recerca en Infància, Joventut i Comunitat (UdG)

Carme Montserrat
Pere Soler
Anna Planas
Edgar Iglesias
Gemma Crous
Joan Llosada
Myrte Monseny
Carme Trull
Judit Gallart

Cultura i Educació (UdG)

Moisés Esteban

Laboratori d'Anàlisi i Gestió del Paisatge (UdG)

Carolina Martí

Recerca en Diversitat (UdG)

Maria Pallisera
Judit Fullana
Montserrat Vilà
Carolina Puyaltó
Gemma Díaz
Maria Josep Valls

CISA. Grup de Recerca en Ciències Socials Aplicades (UdG)

Xavier Casademont
Josan Langarita

Grup d'Anàlisi de Polítiques Educatives i de Formació (UAB)

Xavier Úcar
Laura Corbella

Universitat de Girona
Liberi
Grup de Recerca en Infància,
Joventut i Comunitat

Universitat de Girona
Grup de Recerca en Diversitat

Cultura **i** Educació

MODEL D'ANÀLISI DE PRÀCTIQUES RESILIENTS EN EL SI D'UNA COMUNITAT

Es presenta una guia pràctica per a l'anàlisi de pràctiques resilientes basada en posicionaments teòrics i resultats d'investigació. El punt de partida ha estat el projecte de recerca "*Infants, joves i comunitats resilientes: identificació i anàlisi de pràctiques socials i educatives des d'una perspectiva multidimensional i interseccional per a fer front a la pandèmia*" (AGAUR, ref. 2020PANDE00166). En el marc d'aquesta recerca s'ha pretès, per una banda, identificar '**pràctiques resilientes**' enteses com a tota acció o iniciativa organitzada amb l'objectiu de fer front i reaccionar a les situacions generades per la pandèmia, relacionades amb infants, adolescents i joves, que van sorgir durant el període d'estat d'alarma (març 2020 - maig 2021). Per l'altra, aportar mesures específiques d'avaluació i promoció de pràctiques que promoguin processos de resiliència comunitària, entenent les '**comunitats resilientes**' com aquelles capaces de disposar, desenvolupar i implicar els recursos personals, socials i comunitaris per fer front a situacions i ambients caracteritzats pel canvi, la disrupció i la incertesa, i aconseguir transformar la situació de partida. Per tant, s'ha tingut com a model teòric de referència la **resiliència socioeducativa comunitària**[1], la qual aprofundeix en analitzar la implicació de diferents agents socials i educatius en el disseny i implementació de propostes socials i educatives per fer front situacions d'adversitat, a partir de conté **cinc dimensions**: la d'Acompanyament i personalització; la d'Identificació i utilització dels coneixements, recursos, actius de la comunitat; la d'Acció col·lectiva i cultura participativa; la de Governança; i finalment la dimensió de Comunicació i informació. Consegüentment, després del recull de dades quantitatives i qualitatives de la recerca que s'ha realitzat amb infants, adolescents, joves i agents participants, s'han obtingut resultats molt rellevants vinculats amb aquestes dimensions i que estan en la base de la guia que presentem.

Per dissenyar un **model d'anàlisi** que permetés **conèixer, analitzar i potenciar les pràctiques resilientes** en el si d'una comunitat, aquest s'ha operativitzat agrupant les dimensions en tres:

a) **acompanyament i personalització,**

b) **acció col·lectiva/capital social i**

c) **accions de comunicació.**

El model d'anàlisi es mostra com una **guia pràctica** en format de **llista de verificació** amb **20 indicadors** que es posa a disposició de les instàncies politicoadministratives, del sector professional, així com del teixit associatiu vinculat a la infància i joventut, com una eina per ajudar a prendre decisions que potenciïn la resiliència en el marc socioeducatiu, tot orientant-ne el treball d'identificació, anàlisi i transformació. És a dir, pretén ser útil per **analitzar si una pràctica** (experiència, acció, iniciativa) **fomenta la resiliència**, també per conèixer com **crear-la, potenciar-la o reformular-la**, incloent els aspectes de diversitat, vulnerabilitat i interseccionalitat per a la construcció d'ecosistemes. En l'anàlisi de cada pràctica, no es tracta d'assolir un nombre determinat d'indicadors de la llista de verificació, ja que les situacions i els contextos on s'apliqui poden ser molt diversos, així com l'existència d'agents educatius, socials o culturals en la comunitat; no obstant això, cada organització o servei es pot marcar uns indicadors mínims com a objectius a assolir.

LLISTA DE VERIFICACIÓ PER A L'ANÀLISI DE LA RESILIÈNCIA D'UNA PRÀCTICA O PROJECTE DETERMINAT

Indicadors	Definició
1 Existència de suport emocional des de la família (o nucli de convivència) i les amistats properes.	Accions que potencien i reconeixen la xarxa de suport i de referència de la família, el nucli de convivència i les amistats de l'infant/jove en els processos d'acompanyament i d'ajuda a fi de construir un suport sobretot emocional amb sentit i continuïtat.
2 Existència d'espais de suport, orientació i guia per part dels equips educatius, que fomentin tant el suport emocional i social, com instrumental.	Accions a favor de reforçar l'acompanyament integral i multidimensional amb suport instrumental-material, social-interpersonal, emocional-personal per part dels equips educatius, de lleure, esportius, culturals, etc. Cal remarcar la importància del suport emocional i l'existència d'una relació i uns vincles que fan que davant l'adversitat la resposta flueixi més ràpidament.
3 Existència de suports socioeducatius adaptats a les demandes i necessitats en favor de l'equitat.	Suports socioeducatius ajustats a les demandes i necessitats específiques dels col·lectius implicats. En base a l'equitat, s'identifiquen i transformen aquelles barreres que dificulten la plena participació dels aprenents, en condicions d'igualtat als recursos, contextos, pràctiques i experiències d'aprenentatge.
4 Existència d'espais per a la interacció social, que fomentin els vincles i la confiança.	Accions que fomentin espais i moments d'esbarjo i de relació per a potenciar la interacció social d'infants i joves, oferint l'oportunitat d'establir nous vincles, relacions i fomentant el desenvolupament d'habilitats socials.
5 Existència d'accions per fomentar els itineraris personals d'aprenentatge, flexibles i connectats amb el context.	Activitats educatives suficientment flexibles als ritmes i nivells d'autonomia d'infants i joves. S'estableixen connexions entre els contextos i les experiències d'aprenentatge de manera que les organitzacions formals i no formals esdevinguin nodes i agents de canvi, facilitant que el conjunt de recursos siguin accessibles a les trajectòries i interessos dels aprenents.
6 Existència d'accions a favor de reconèixer la diversitat.	Accions a favor de reconèixer la diversitat, legitimar les identitats sentides, pràctiques socials i culturals de les persones que hi participen, així com els seus contextos de vida principals.
7 Existència d'accions vers la reflexió sobre l'aprenentatge.	Accions per afavorir la reflexió de la situació viscuda i de la realitat que els envolta, així com de generació d'expectatives futures. Accions per a enriquir l'acció d'entitats o serveis a partir de la visió i reflexió de les persones participants en la pràctica.
8 Existència d'accions que identifiquen els interessos i necessitats dels participants.	Accions que posin en pràctica les estratègies o eines necessàries per a recollir els interessos o necessitats d'infants i joves i la seva connexió amb els serveis, contextos i pràctiques comunitàries.
9 Existència de participació activa dels aprenents en el disseny i execució de la pràctica o projecte.	Accions que fomentin la participació activa d'infants i joves en l'establiment conjunt d'objectius, codisseny de les activitats, coevolució, situacions cooperatives pel suport pedagògic, orientació i feedback.

LLISTA DE VERIFICACIÓ PER A L'ANÀLISI DE LA RESILIÈNCIA D'UNA PRÀCTICA O PROJECTE DETERMINAT

Indicadors	Definició
10 Existència d'aliances, treball en xarxa i coordinació entre serveis per tal que generin diagnòstics, estudis o accions conjuntes.	Objectius comuns entre serveis o projectes que generin cooperació, establint acords i sinergies per a l'optimització dels recursos, horitzontalitat en la presa de decisions, responsabilitat solidària i construcció i gestió col·lectiva del coneixement. Relacions recíproques entre persones i/o entitats o serveis que generen dependència mútua i equitativa, que es beneficien, cooperen o es complementen entre elles.
11 Existència d'accions o projectes col·lectius a la comunitat.	Més enllà de les aliances i el treball en xarxa, propostes que impulsen i desenvolupen accions, activitats o projectes col·lectius.
12 Existència de xarxes de suport i ajuda mútua, atenent les diversitats d'infants i joves.	Estructures relacionals presencials o digitals que fomenten el suport i l'ajuda mútua fent especial èmfasi en la infància i joventut i en la riquesa de la seva diversitat.
13 Existència d'accions que promoguin una cultura participativa amb la implicació del màxim nombre d'agents, incloent a la infància i la joventut.	Accions que promouen que persones, grups i organitzacions siguin i/o prenguin part en les accions, activitats i projectes de la comunitat. Mitjançant la participació, entesa com un dret, infants i joves poden aprendre, expressar les seves opinions, acceptar responsabilitats, incrementar el respecte mutu, la tolerància i revaloritzar les diferències, aprendre a negociar i a prevenir conflictes.
14 Existència d'accions per facilitar l'accés i l'ús d'equipaments, recursos humans i econòmics per part d'infants i joves.	Accions que garanteixen l'accés i disponibilitat a la diversitat d'espais o equipaments (esportius, culturals, educatius, religiosos, sanitaris-assistencials) així com els recursos humans, econòmics i materials per part d'infants i joves, i que garanteixin el desenvolupament de l'experiència, els imprevistos i les incidències en el si de la comunitat.
15 Existència d'accions per activar la xarxa associativa relacionada amb la infància i la joventut.	Accions que reconeixen els serveis i associacions (culturals, educatives, esportives, etc.) disponibles al territori i mobilitzen aquells recursos que siguin necessaris amb l'objectiu de facilitar la realització i connexió d'iniciatives relacionades amb la infància i la joventut.
16 Adopció d'un rol facilitador en el lideratge, establint espais de diàleg i relacions horitzontals.	Espais de diàleg i consens amb la finalitat d'arribar a acords i compartir objectius i/o accions. El rol del professional adopta una relació horitzontal i facilitadora de la relació i el consens. També aplicable al lideratge infantil i juvenil.

LLISTA DE VERIFICACIÓ PER A L'ANÀLISI DE LA RESILIÈNCIA D'UNA PRÀCTICA O PROJECTE DETERMINAT

4 indicadors ACCIONS DE COMUNICACIÓ

Indicadors

Definició

17 Existència d'accions a favor de garantir que **la comunicació arribi a totes les famílies, infants i joves de la comunitat, comptant amb diversitat de vies de comunicació.**

Accions de comunicació considerant tot el ventall de suports disponibles (xarxes socials, cartelleria, mitjans de comunicació locals, boca-orella...) per tal que el missatge arribi a infants i joves de la comunitat.

18 Existència d'accions a favor de **l'adaptació i accessibilitat dels suports de comunicació a infants i joves, amb un llenguatge accessible atesa la seva diversitat.**

Accions per afavorir l'accés i adaptació dels suports per a la comunicació als col·lectius que es pretén arribar. És important conèixer en profunditat els col·lectius receptors de l'ajuda i els canals/suports que solen utilitzar, així com la forma accessible a la diversitat, per tal d'assegurar que la comunicació arribi a totes les famílies, infants i joves de la comunitat.

19 Existència d'accions de **comunicació que contribueixin a generar col·laboracions entre quadres polítics/tècnics/ infants i joves.**

Accions a favor d'una comunicació que contribueixi a generar escenaris que afavoreixin les col·laboracions i aliances entre infants i joves i agents i serveis polítics/tècnics de la comunitat per fer més efectiva i operativa la difusió i informació.

20 Existència d'accions que **afavoreixen agilitat, fluïdesa i feedback de la comunicació, evitant caure en l'alarmisme.**

Comunicació a temps, de manera precisa i fluida, per fer de la informació quelcom obert i de ràpida comprensió. Accions per promoure la multidireccionalitat de la informació per propiciar la retroacció, la recepció de feedback, la resolució de dubtes, i les propostes. Implica també mostrar resultats o avaluació de la pràctica.

Dades de contacte

**Institut de Recerca Educativa
Facultat d'Educació i Psicologia**

Edifici Seminari
Pl. Sant Domènec, 9
Campus Barri Vell
17004, Girona

liberi@udg.edu
@CResilients

<https://www.udg.edu/ca/grupsrecerca/liberi/infants-joves-i-comunitats-resilients>

